

Posudek vedoucího diplomové práce

Téma: Vydědění

Autorka: Lucie Pešková

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.

Posuzovaná diplomová práce je zaměřena na tradiční problematiku dědického práva. Není totiž pochyb o tom, že vydědění je v právní úpravě dlouhodobě pevně zakotveno s tím, že se jedná o institut, který je jako nedílná součást dědického práva vnímán i laickou veřejností. Naznačená tradičnost daného institutu však jistě neznamená, že by šlo o téma, které by nemohlo být velmi dobrým námětem pro zpracování v rámci diplomové práce. Je totiž zřejmé, že úprava vydědění není v delší časové perspektivě neměnná ani pevně ustálená. Tomu nasvědčuje i postupný vývoj této úpravy, zřetelně patrný z porovnání jednotlivých občanských zákoníků platných na našem území. Řady podstatných změn doznalo vydědění i v souvislosti s přijetím stávajícího občanského zákoníku. Pozměněny byly důvody vydědění, jeho obsahové náležitosti a ve vazbě na institut závěti i samotná forma vydědění. K mnohým ze změn se doposud vyjádřila pouze právní nauka, její závěry však zatím nejsou zcela jednotné. Judikatorní výklad vztahující se k aktuální úpravě vydědění zatím povětšinou chybí. Je tady zřejmé, že autorka zvolila k bližšímu zpracování téma nepochybně velmi vhodné, byť v mnoha ohledech poměrně obtížné.

Naznačeným východiskům koresponduje i základní rozvržení posuzovaného textu. Autorka jej buduje logickým způsobem, který má náležitou gradaci. V úvodu své práce seznamuje čtenáře poměrně stručně, přesto však v ucelené podobě, s vývojem institutu vydědění na území českého státu. Neopomíná přitom ani období před nabytím účinnosti obecného zákoníku občanského, což je jistě možné kladně kvitovat. Následující partie práce jsou pak již zaměřeny přímo na aktuální úpravu. Diplomantka se nejprve zabývá vymezením pojmu nepominutelného dědice coby zásadním pojmem z pohledu celé problematiky. V další části definuje povinný díl, jemuž se věnuje v širších souvislostech, tedy včetně výkladu o určování velikosti povinného dílu a započtení na povinný díl. I v daném případě se jedná o výklad logický a nezbytně předcházející samotnému pojednání o vydědění, neb vyděděním pozbývá nepominutelný dědic právě právo na povinný díl. Na samotné vydědění je pak přímo zaměřena nejrozsáhlejší část čtvrtá, v níž autorka postupně rozebírá důvody vydědění, a část pátá zabírající se prohlášením o vydědění. Celý výklad je zakončen částí zaměřenou na vydědění ve vybraných právních řádech. Bližší pozornost přitom diplomantka věnuje zejména právní úpravě polské a právní úpravě ve Velké Británii. Nastíněnému základnímu rozvržení není možné nic vytknout. Je logické i vyvážené a autorce se v jeho rámci daří vyčerpat zvolené téma v podstatě v celém jeho rozsahu.

Na velmi dobré úrovni je posuzovaná práce i po stránce obsahové. Autorka se při výkladu nechává vést osvědčenými literárními zdroji. Tento její přístup sice poněkud limituje vlastní invenci, současně však pochopitelně vede k tomu, že podaný výklad neobsahuje téměř žádná věcně nesprávná či mylná tvrzení. Autorka přitom nepřejímá názory jiných autorů nekritickým způsobem. Tam, kde dochází v nauce k názorovým střetům (a takových míst je dnes v souvislosti s úpravou vydědění nezanedbatelné množství), se diplomantka nad takovými rozpory

pozastavuje, sděluje čtenáři různé výkladové varianty a obvykle se přiklání na základě náležitého zdůvodnění k jedné z nich. Naznačený omezený prostor pro vlastní invenci pak jistě neznamená, že by byla práce prosta samostatných myšlenek a úvah. Příkladem může být výklad vztahující se k okruhu osob, jimž náleží povinný díl. Diplomantka zde argumentuje zejména pro možnost, aby povinný díl byl přiznán vedle dětí, resp. dalších potomků zůstavitele, též jeho manželovi. Svůj postoj doplňuje širšími úvahami a argumentací vztahující se k potřebě hmotného zabezpečení přeživšího manžela v kontextu zániku společného jmění manželů a vyživovací povinnosti mezi manželi, ovšem při současném potenciálním vzniku nároku na vdovský (vdovecký) důchod. Pochválit je třeba rovněž vložení závěrečné partie zaměřené na již zmíněné zahraniční úpravy vydědění. V daném případě se autorce daří text náležitým způsobem obohatit a oživit jej pojednáními, která její diplomovou práci odlišují od řady jiných textů zaměřených na obdobné téma. Zároveň čtenáři přibližuje dva v základu poměrně odlišné právní řády, kdy ten polský v mnohém souzní s tuzemskou právní úpravou, zatímco právní úprava ve Velké Británii stojí na přeci jen poněkud odlišných základech. Autorka se přitom ve svém výkladu neuchyluje pouze k obecnému popisu zahraničních řešení, ale pokouší se o jejich skutečnou komparaci s tuzemskou právní úpravou, což je možné hodnotit jednoznačně kladně.

Formální úroveň zpracování odevzdaného textu odpovídá požadavkům kladeným na závěrečnou práci. Odevzdaný text sice není zcela prost dílčích formálních prohřešků proti pravidlům pravopisu a interpunkce. Občasné jsou i dílčí stylistické nesrovnalosti. Ve svém souhrnu se však jedná o výhrady zcela partikulární, které výsledný dojem z odevzdaného textu žádným výraznějším způsobem neovlivňují.

Autorka při zpracování své práce použila reprezentativní vzorek odborných zdrojů. Podařilo se jí vyhledat a v práci užít téměř všechny literární zdroje vztahující se k aktuální tuzemské právní úpravě vydědění. Svůj výklad rovněž opírá o aktuální i historickou judikaturu, což mu přináší důležitý praktický rozměr. Pochválit je třeba i užívání zahraniční literatury, a to jak k úpravě polské, tak úpravě britské. Citováno je v intencích platné citační normy.

Závěrem tohoto posouzení je tedy možné shrnout to, co již vše výše uvedené jasně předznamenává. Posuzovaná diplomová práce splňuje všechny očekávané požadavky kladené na závěrečnou práci v magisterském studijním programu. Autorku lze pochválit zejména za to, že se zvoleného tématu přidrží v celém rozsahu. Ve svém výkladu čtenáře seznamuje se všemi podstatnými aspekty problematiky vydědění, a to přehledným, logicky budovaným, náležitě detailním a stylisticky vyzrálým způsobem. Její práce tak může sloužit jako velmi dobrý zdroj informací o úpravě vydědění v tuzemském právu. Práci proto k obhajobě **doporučuji** a navrhuji hodnotit ji jako **výbornou**.

Otázky k obhajobě:

V rámci obhajoby by se diplomantka mohla zaměřit zejména na úvahy de lege ferenda. Bylo by dle ní kupř. vhodné některá stávající ustanovení úpravy vydědění přeformulovat? Je vhodné dnešní znění zákona, kdy se vyděděním ztrácí jen právo na povinný díl?

V Plzni dne 20. května 2024

doc. JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.